

фінансового аналізу можна вважати:

- аналіз і оцінку трансформації фінансово-економічних систем за об'єктивними і суб'єктивними чинниками та виділення політичної, економічної і соціальної складової різного роду фінансових реформ (бюджетної системи, податкової системи, інвестиційної і митної політики тощо);

- аналіз і оцінку стратегії і тактики фінансового менеджменту, дієвості фінансових важелів та механізмів у підвищенні ділової активності суб'єктів господарювання та у попередженні розвитку кризових явищ (аналітичне забезпечення антикризового управління);

- аналіз і оцінку еластичності змін фінансових показників в обґрунтуванні стратегії і тактики бізнесу. Провідним є визначення позитивної еластичності додаткових витрат і фінансових результатів, нарощування економічного потенціалу та стратегічна вигода, втрата часткових поточних успіхів у досягненні стратегічної результативності тощо;

- альтернативну основу аналітичного пошуку, що передбачає не лише оптимізацію та формування зони прийняття управлінських рішень, а й рейтингову оцінку будь-якого варіанту змін. Рейтингова оцінка дає змогу обрати оптимальний план управлінських дій при обмежених ресурсних можливостях. Проблема рейтингової оцінки тісно пов'язана з питанням визначення інтегральних показників;

- визначення і оцінку ризику підприємництва. Оцінка ризику повинна мати паритетну основу, що розширює зону учасників ризикових операцій і зменшує ступінь розчарування в разі неуспіху. Необхідна аналітична основа управління ризиками з метою їх мінімізації на стадії формування партнерських відносин, реалізації інвестиційних проєктів, укладання договорів і контрактів тощо.

Така параметризація фінансового аналізу формує нову методологічну базу і найновіший інструментарій аналітичних досліджень у сучасному інформаційному середовищі.

Література

1. Мних Є.В. Фінансовий аналіз : підручник / Є.В. Мних, Н.С. Барабаш. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. -536 с.

УДК 657.412.7

ЗБАЛАНСОВАНА СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ В УПРАВЛІННІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Головай Н.М. – к.е.н., доцент, Гордополова Н.В. – к.е.н., доцент
Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Управлінські рішення, що традиційно приймалися індустріальними підприємствами, носили більш матеріальний характер і легко прораховувалися. Існували стійкі процедури погодження та прийняття рішень щодо інвестиційних проєктів, а також система відповідальності за їх реалізацію. Проте, в постіндустріальний період, це не гарантує швидкого накопичення та ефективного використання інтелектуального капіталу. Забезпечення конкурентних переваг будь-якого постіндустріального підприємства базується на стратегічному управлінні його інтелектуальним капіталом. Необхідність відображення системи показників в звітності підприємства, які характеризували б рівень розвитку його інтелектуального капіталу, вимагає розширення та удосконалення обліково-інформаційної бази.

Удосконалення системи фінансового обліку є досить актуальним питанням. Не дивлячись на це, аналіз останніх досліджень та публікацій показав, що удосконалення обліково-

інформаційного забезпечення щодо управління інтелектуальним капіталом підприємства здійснюється лише західними спеціалістами. Сьогодні, у більшості випадків, фінансовий облік не забезпечує в повному обсязі інформаційні потреби управління, що має місце навіть при бездоганній, з погляду податкових органів, бухгалтерії. Сучасна система обліку має забезпечувати не лише виявлення, вимірювання, реєстрацію, узагальнення та передачу інформації користувачам фінансової звітності, а безпосередньо повинно впливати на досягнення довгострокових конкурентних переваг підприємства. Це в свою чергу викликає потребу не лише в оцінці та аналізі результатів поточної діяльності підприємства, але й в максимальній поінформованості працівників, покупців на інших зацікавлених осіб про стратегічні цілі розвитку підприємства.

Стратегічні цілі формуються на основі інформаційної системи обліку. При цьому, максимально ефективною інформаційною

системою буде являтися та система, що об'єднує та взаємопов'язує всі стратегічні аспекти діяльності підприємства, які в довгостроковій перспективі створюють цінність. Отримання від інформації, що ґрунтується на облікових даних максимальної вигоди, передбачає обробку та отримання закінченого інформаційного продукту, що має безпосереднє відношення до тієї чи іншої цілі управління. Проблема створення ефективної інформаційної системи набуває все більшого значення. Враховуючи це, облікова інформація, що відповідним чином систематизована і використовується в управлінні стратегічним розвитком підприємства представляє виняткову цінність.

показників на основі якої розроблено модель стратегічних карт. Сприяння зростанню інтелектуального капіталу підприємства у довгостроковій перспективі є однією з основних цілей створення збалансованої системи показників.

Прийняття стратегічних управлінських рішень в процесі розробки стратегічних карт має базуватися на фінансовій та нефінансовій інформації. Прийняття таких рішень лише на основі фінансової інформації може призвести до небажаних наслідків, оскільки необхідно враховувати та аналізувати такі стратегічні аспекти як доля та сегмент на ринку, якість

Рис. 1. Інтелектуальний капітал в системі стратегічної карти

Однією з основних проблем динамічного розвитку вітчизняних підприємств є дефіцит управлінських технологій, адаптованих до умов ринку, що постійно змінюються. Тому, будь-який інструмент корпоративного управління, що розроблений на основі управлінського обліку й успішно апробований в світовій практиці викликає підвищений інтерес вітчизняних підприємств. Однією з таких розробок, яка отримала визнання в більшості розвинутих країн світу, стала розроблена Д. Нортеном і Р. Капланом концепція збалансованої системи

виробництва та лояльність споживачів, кваліфікація та рівень самореалізації персоналу, впровадження новітніх технологій та інформаційних систем. Розроблена концепція збалансованої системи показників передбачає інтеграцію фінансових та не фінансових показників ефективності діяльності підприємства у довгостроковому періоді. Тому, рішення щодо публікації інформації про інтелектуальний капітал у вигляді пояснювальної записки до річного звіту вимагає встановлення відповідного взаємозв'язку між показниками стратегічних

карт і фінансовою звітністю підприємства. Особливості розвитку ринку, галузева специфіка та інші фактори можуть сприяти доповненню стратегічних карт іншими аспектами, що є найбільш значимими для відповідного підприємства. На практиці стратегічні карти західних підприємств доволі часто включають систему показників, що характеризують їх інтелектуальний капітал (рис. 1). Загальноприйнятої методики розрахунку таких показників поки що не існує, і, їх значення в кожному окремому випадку залежать від точки зору спеціалістів підприємства. На наш погляд, інформація про інтелектуальний капітал підприємства в системі стратегічних карт повинна охоплювати інноваційні, професійно-кваліфікаційні й інформаційні аспекти.

Довгострокові стратегічні рішення, як правило, виділяються на фоні інших управлінських рішень своєю масштабністю та значимістю (інвестиції в нові технології, проведення НДДКР тощо). Разом з тим, сучасні підприємства все частіше стикаються з управлінськими рішеннями іншого роду.

Менеджерів цікавить як використовуються накопичені знання працівників підприємства, яка частина робочого часу виділяється на професійне навчання та підвищення кваліфікації працівників, чи

збирається та розповсюджується серед працівників накопичений досвід та користі знання окремих співробітників тощо). Прийняття рішень такого роду набуває особливої значимості в умовах, коли конкурентна боротьба переміщується в сферу накопичення інтелектуального капіталу підприємств, який неможливо придбати.

За допомогою стратегічної карти, представлені у вигляді рис. 1, є можливість прослідкувати, як інтелектуальний капітал (знання та професійні якості персоналу, інформаційні бази, технології) перетворюються в матеріальні результати (в приваблення нових клієнтів, яке призведе до росту доходів від реалізації продукції), що в кінцевому підсумку призводить до збільшення конкурентоспроможності та доходів у довгостроковій перспективі.

Отже, успішність діяльності постіндустріального підприємства залежить від інтелектуальних чинників, які перераховуються в нижній частині стратегічних карт. Концепція стратегічних карт дає можливість розширити сферу дії фінансового обліку та забезпечить контроль формування та ефективність використання інтелектуальних ресурсів підприємства.

Література

1. Каплан Р.С., Нортон Д.П. Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию / Пер. с англ. – М.: “Олимп-Бизнес”, 2003. – 320с.
2. Головай Н.М. Облік та аналіз в управлінні інтелектуальним капіталом підприємства // Автореферат дис... к-та екон. наук: 08.00.09. – 2009.

УДК 657

ПОДАТКОВЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Сисоєва І.М. – к.е.н., доцент

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

Для України саме поняття та застосування такої процедури, як податкове консультування, стало більш доступним та вживаним після затвердження Податкового Кодексу України [2]. У той час, коли закордонний досвід є досить тривалим.

В економічній літературі вивченню можливості надання консультацій у сфері оподаткування приділяється велика увага. Серед зарубіжних вчених-економістів, роботи яких присвячені цій проблематиці, слід виділити сучасних дослідників-фахівців податкового консультування, таких як: Міхаель Корт, Херберт Бехерер, Стівен Колклав, Джил Леві, Дарко Кончан, Томаш Михалик. Вітчизняні дослідники даної проблематики: О.Смірнова, Л.

Рубаненко та інші. Однак, незважаючи на те, що податкове консультування стало невід'ємною складовою фіскальної системи, у вітчизняній літературі засади податкового консультування досліджені недостатньо. У сучасних умовах реформування податкової системи питання зарубіжного досвіду податкового консультування потребує поглибленого дослідження.

Історія, період виникнення та концепція податкового консультування у кожній країні мала та має власні унікальні риси та особливості, що пояснюються рівнем їх економічного зростання та національною специфікою. В 1959 р. у Франції в якості єдиної координаційної організації було створено Європейську